

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Daniely Zemanové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **M. L.**, zastoupený JUDr. Petrem Ritterem, advokátem se sídlem Riegrova 12, Olomouc, proti žalovanému: **Katastrální úřad pro Jihomoravský kraj**, se sídlem Moravské nám. 1/1, Brno, ve věci ochrany před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 10. 2012, č. j. 30 A 18/2011 - 62,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) se včas podanou kasační stížností domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba na ochranu před nezákonným zásahem spočívajícím v postupu žalovaného, který neprovedl zápis jeho vlastnického práva záznamem dle rozhodnutí soudu.

I. Průběh správního řízení

Rozsudkem Okresního soudu ve Vyškově ze dne 23. 4. 1997, sp. zn. 4 C 376/94, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 4. 6. 2007, sp. zn. 44 Co 175/2004, bylo podle zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, uloženo Podniku bytového a tepelného hospodářství Vyškov uzavřít se stěžovatelem dohodu o vydání v rozhodnutí specifikovaných nemovitostí. Stěžovatel odeslal žalovanému návrh na zápis vlastnického práva k těmto nemovitostem záznamem, a to na základě uvedených rozsudků

soudů. V návrhu též poukázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2010, sp. zn. 21 Cdo 530/2009. Dle tohoto rozhodnutí je rozsudek, kterým byla povinné osobě uložena povinnost uzavřít s oprávněnou osobou dohodu o vydání věci podle zákona č. 87/1991 Sb., rozhodnutím státního orgánu, podle kterého je katastrální úřad povinen v souladu s § 7 odst. 1 zákona č. 265/1992 Sb. zapsat vlastnické právo oprávněné osoby k vydávaným nemovitostem do katastru nemovitostí záznamem. Žalovaný však požadovaný záznam neprovedl. Svůj postup odůvodnil odkazem na ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu, podle které rozsudek nahrazující projev vůle jedné smluvní strany sám o sobě nevyvolává právní účinky přechodu vlastnictví a v těchto případech se vlastnictví zapisuje vkladem podle § 2 zákona č. 265/1992 Sb. Stěžovatelem uvedený rozsudek Nejvyššího soudu zastávající opačný názor žalovaný označil za kontroverzní a ojedinělý, ke kterému se správní orgány nepřiklonily, včetně nadřízeného orgánu žalovaného.

II. Žaloba a řízení před krajským soudem

Stěžovatel ve výše popsaném postupu žalovaného spatřoval nezákonný zásah. Odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu a zdůraznil, že rozhodnutí soudu vydané v jeho případě založilo jeho vlastnické právo jakožto oprávněné osoby. Domnívá se, že žalovaný nemůže ignorovat aktuální rozhodnutí Nejvyššího soudu a odvolávat se na stanovisko nadřízeného orgánu. Žádal, aby krajský soud vydal rozsudek, kterým by žalovanému zakázal pokračovat v porušování práva žalobce tím, že neprovede zápis jeho vlastnictví k nemovitostem záznamem na základě návrhu ze dne 11. 10. 2010.

Krajský soud žalobu stěžovatele zamítl. Za podstatu sporu označil rozdílnou judikaturu Nejvyššího soudu, z tohoto důvodu si vyžádal stanovisko předsedy Občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu k této otázce. Dotázaný v odpovědi ze dne 25. 9. 2012 připustil existenci rozdílných právních názorů na otázku účinků rozsudků soudů ukládajících povinné osobě povinnost uzavření dohody o vydání nemovitosti dle zákona č. 87/1991 Sb. Podle jeho vyjádření byly v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu zaujaty následující právní názory:

- a) pravomocné rozsudky ukládající prohlášení vůle nahrazují toto prohlášení;
- b) účinkem rozsudku ukládajícího prohlášení vůle je nahrazení projevu vůle žalovaného;
- c) rozsudek ukládající povinnost uzavřít přesně označenou dohodu má za následek, že dnem právní moci rozsudku je taková dohoda uzavřena;
- d) jde-li o dohodu, resp. smlouvu o převodu nemovitostí, nemá nahrazení vůle žalovaného soudním rozhodnutím za následek převod vlastnického práva;
- e) písemná dohoda uzavřená mezi oprávněnou a povinnou osobou o vydání nemovité věci podléhá vkladu do katastru nemovitostí.

Krajský soud odkázal na rozsudek vydaný o shodné otázce Nejvyšším správním soudem (ze dne 28. 2. 2007, č. j. 4 Aps 2/2005 - 107, dostupný na www.nssoud.cz), ve kterém je vyjádřen názor, že vlastnické právo nabývané na základě dohody o vydání nemovitostí uzavřené dle § 5 odst. 3 zákona č. 87/1991 Sb. se zapisuje do katastru nemovitostí vkladem, to platí i v případě, kdy projev vůle povinného směřující k vydání nemovitosti oprávněným byl nahrazen rozhodnutím soudu. Tento názor respektují katastrální úřady ve své praxi, což je dle krajského soudu v souladu se zákonem.

pokračování

Krajský soud podrobně odůvodnil svůj závěr, podle kterého rozhodnutí soudu nahrazující vůli povinné osoby k uzavření smlouvy o vydání nemovitosti vytváří stejný právní stav, jako by účastníci bez soudní ingerence uzavřeli smlouvu či dohodu. Následně je třeba respektovat občanskoprávní úpravu, která vyžaduje k nabytí vlastnického práva na základě smlouvy (dohody) vklad do katastru nemovitostí. Právní názor Nejvyššího soudu vyslovený v rozhodnutí sp. zn. 21 Cdo 530/2009 je třeba považovat za menšinový názor. Z těchto důvodů nepovažoval postup žalovaného za nezákonný zásah.

III. Kasační stížnost

Stěžovatel podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost, neboť se s jeho argumentací neztotožnil. Vyjádřil přesvědčení, že jeho vlastnictví k nemovitostem mělo být do katastru nemovitostí zapsáno záznamem dle § 7 odst. 1 zákona č. 265/1992 Sb. na základě pravomocného rozhodnutí soudu, kterým bylo povinné osobě uloženo uzavřít se stěžovatelem jakožto oprávněnou osobou dohodu o vydání nemovitosti. Na podporu svého názoru odkázal na výše zmíněnou judikaturu Nejvyššího soudu zastávající k této otázce stejný názor.

Stěžovatel upozornil na skutečnost, že restituční řízení probíhalo 13 let. Domnívá se, že vyhověním jeho žalobě v restitučním řízení mu byl předmětný majetek vrácen a bylo mu přiznáno vlastnictví k nemovitostem uvedeným v rozsudku. Takový závěr soudů by měl být zapsán do katastru nemovitostí záznamem, nikoliv vkladem. Povinná osoba by s ním nikdy dobrovolně dohodu o vydání věci neuzavřela, její vůle byla nahrazena soudním rozhodnutím, které je proto podkladem pro zápis do katastru nemovitostí. Stěžovatel namítá nesmyslnost absolvování vkladového řízení po náročném pravomocně skončeném soudním řízení o vydání věci. Považuje to za snižování významu soudního rozhodnutí. Výsledek soudního řízení by mohl být vkladovým řízením zcela popřen. Jím podaný návrh na vklad do katastru nemovitostí byl zamítnut s odůvodněním, že geometrický plán tvořící nedílnou součást soudního rozsudku neodpovídá současnému stavu zápisů v katastru nemovitostí a povinná osoba v době podání návrhu na vklad neexistuje. Výsledkem postupu katastrálního úřadu je stav, kdy stěžovateli bylo přiznáno v soudním řízení vlastnické právo, dodnes však není schopen docílit jeho zápisu do katastru nemovitostí. Je proto přesvědčen, že žalovaný se vůči němu dopustil nezákonného zásahu, jehož důsledky dosud trvají. Žádá proto zrušení napadeného rozsudku krajského soudu a vrácení věci k dalšímu řízení.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v platném znění (dále jen „s. ř. s.“), přípustná a podle jejího obsahu jsou v ní uplatněny důvody dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnost napadeného soudního rozhodnutí spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. vázán.

Spornou otázkou v řízení je výhradně posouzení, zda žalovaný jakožto správní orgán je oprávněn posuzovat obsahově rozhodnutí soudů (zde Nejvyššího soudu) a v případě jejich rozporuplnosti rozhodnout, jakým z vyslovených názorů se bude řídit. Stěžovatel se v kasační stížnosti věnoval zpochybnění závěrů, dle kterých je zápis vlastnického práva přiznaného rozhodnutím soudu nahrazujícím vůli povinné osoby k vydání nemovitosti dle zákona č. 87/1991 Sb. nutno učinit vkladem, nikoliv záznamem na základě soudního rozhodnutí. Nejvyšší správní soud k této argumentaci uvádí, že jak již sdělil předseda Občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu, na tuto otázku existuje více názorů zastávaných dokonce vrcholným soudem, každý z nich má své zastánce a odpůrce. Je zřejmé, že se jedná o negativní jev, který zpochybňuje právní jistotu i autoritu soudních rozhodnutí. Pokud však tato situace nastane a přetrvává, správní orgán je povinen si v případě rozporné judikatury soudů stejného stupně učinit svůj závěr (a ten řádně odůvodnit) ohledně otázek, které se týkají jeho rozhodovací činnosti. Povinností správního orgánu je postupovat ve skutkově i právně shodných řízeních jednotně [§ 2 odst. 4 zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění (dále jen „správní řád“)]. Je zcela vyloučeno, aby správní orgán ve shodných řízeních postupoval různým způsobem s odkazem na to, že se účastníci dovolávají rozdílných rozhodnutí soudů.

Katastrální úřad měl proto nejen právo, ale i povinnost, zvolit mezi rozpornými názory vyslovenými Nejvyšším soudem ten, který je dle jeho názoru správný a dle něhož bude v řízení postupovat. Náзор zvolený žalovaným byl opakovaně vysloven a odůvodněn Nejvyšším soudem, lze konstatovat, že má zákonnou oporu a vychází z logických premis a závěrů. Postup žalovaného při zapsání vlastnictví k nemovitosti na základě rozsudku vydaného podle zákona č. 87/1991 Sb. nelze bez dalšího prohlásit za nezákonný pouze z důvodu, že existuje i protichůdný názor, který byl rovněž aprobován některými rozhodnutími Nejvyššího soudu. Tento rozpor je příslušný s konečnou platností vyřešit pouze velký senát Nejvyššího soudu v souladu s § 20 zákona č. 6/2002 Sb. Je třeba však zdůraznit, že pokud se žalovaný správní orgán přiklonil k závěrům, dle kterých je nutno vlastnictví ve výše uvedených případech zapsat vkladem, musí též jasně prezentovat, že tento způsob je pro účastníky soudních řízení prakticky uskutečnitelný. Je nepřipustné, aby správní řízení o vkladu vlastnického práva popřelo výsledek soudního řízení s odkazem na případné nesrovnalosti vzniklé např. v důsledku dlouhé doby trvání soudního řízení, které není možno ze strany stěžovatele již nijak ovlivnit.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že vzniklý spor považuje spíše za důsledek správní praxe katastrálních úřadů při zápisech vlastnického práva dle rozhodnutí soudů vydaných podle zák. č. 87/1991 Sb. Správní praxe žalovaného ohledně povinnosti podat na základě rozsudku ukládajícího povinné osobě povinnost uzavření dohody o vydání nemovitosti dle zákona č. 87/1991 Sb. návrh na vklad do katastru nemovitostí není sama o sobě v rozporu se zákonem, pokud žalovaný je schopen i v řízení o vkladu zohlednit případné výjimečné skutečnosti vyplývající ze zvláštnosti takto vyvolaných řízení a nepřičítat je k tíži účastníkům řízení bez jejich zavinění. Katastrální úřady zastávající stejnou praxi jsou povinny v souladu s § 2 odst. 4 správního řádu dbát o to, aby přijatá řešení byla v souladu s veřejným zájmem. V případě nutnosti realizace soudního rozhodnutí je veřejný zájem nezpochybnitelný.

pokračování

Žalovaný je tedy v řízení tohoto druhu s ohledem na okolnosti věci povinen maximálně šetřit práva žadatelů o vklad, postupovat v souladu se všemi zásadami správního řízení a snažit se jim poskytovat součinnost potřebnou k realizaci jeho práv vyplývajících ze soudních rozhodnutí. Zejména je povinen účastníkům poskytnout srozumitelné poučení o tom, jakým způsobem mohou uplatnit svá práva. Případné výtky vůči postupu katastrálního úřadu v řízení o vkladu vlastnického práva je nutno řešit v rámci tohoto řízení příslušnými opravnými prostředky.

Stěžovatelem uplatněné kasační námitky nebyly ve vztahu k napadenému rozsudku krajského soudu shledány důvodnými, v řízení nebyly shledány ani jiné nedostatky, ke kterým Nejvyšší správní soud dle § 109 odst. 4 s. ř. s. přihlíží z úřední povinnosti, kasační stížnost byla proto v souladu s § 110 odst. 1, větou poslední, s. ř. s. zamítnuta.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení ve věci úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovanému, jak vyplývá z obsahu spisu, náklady v tomto řízení nevznikly, Nejvyšší správní soud proto rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. února 2013

Mgr. Daniela Zemanová
předsedkyně senátu